

זמנות לתמר

הדלקת הנרות	6.15
חצות היום והלילה	12.35
עלות השחר	4.49
נץ דגל	6.17
סוף זמן קריש	8.42 - ב' 9.26
סוף זמן תפילה	10.29
שקיעת החמה	6.53
מוצאי שבת	8.06

פרקי אבות פרק ה-ז

ידיד ע"י

התאחדות אברכים ויואל משה ד' סאטמאר

נתייחד ע"י כ"ק מרן רביה"ק ויואל
בנשיאות כ"ק מרן רבנו של סאטמאר
בעיה"ק ירושלים תובכ"א

נתייחד ע"י - שנה י' - נצבים וילך השם

מגיד תעלומה

החילוק שבין מופתי משה למופתי יהושע

והנה ידאה שלא הושמו האבנים האלה (שהעמיד יהושע בידו) לפני העדות, כמו הענין בצנצנת המן ומטה אהרן, לשתי סבות האחת שלא נזכר בזה המקום זה אבל זכר שכבר הקימם יהושע בגלגל, והשנית שהוא ראוי שהיה הבדל עצום בין מופתי משה, ומופת זולתו, כמו שנזכר בסוף התורה, ולזה אין ראוי שישתתפו אלו הדברים שהיו לזכרון לאלו המופתים במקום אחד, עם שאלו האבנים יצטרך להם מקום גדול ולא יכלם המקום ההוא, ועוד שכבר יהיה הבדל עצום בין צנצנת המן ומטה אהרן ובין האבנים האלה, וזה כי צנצנת המן היה בו המופת מתמיד עד שמה שהיה נמש בחום השמש ישרא ויתקיים זה הזמן הארוך, וכן היה הענין במטה אהרן עם השקדים שגמל, ואלו הענינים גם כן מה שעושה בו המופת בעצמו, ואולם האבנים לא היה בהם בעצמותם מן הזרות והפלא, ולא היה מה שנעשה בו המופת, אבל היו סבה באופן מה לזכר ענין זה המופת כמו שנזכר בזה המקום, ולזה היה די שיהיו במקום שיהיה בו המשכן, כי שם יבוא ישראל בכללם שלש פעמים בשנה, ויזכירו אלו האבנים ענין זה המופת עד עולם, ולזה לא אמר בזה המקום שהקים יהושע אלו האבנים 'לפני השם', אבל אמר שהקים בגלגל, כי די להזכיר זה המופת בזה האופן, ומה המקום יראה שאלו האבנים היו תמיד במקום משותף לכל ישראל, כדי שיהיו זכרון מתמיד לכולם כמו שנזכר פה.

(רלב"ג יהושע פרק ד')

ועתה כתב'ו - משה כותב ויהושע מסייע

ומה שאמר קרא את יהושע והתיצבו באהל מועד ואצונו. ולא מצאנו שהשם צוה לו דבר. ואין אמר ואצונו. אולי נאמר שפירשו ואצונו לנגיד ולמלך על עמי ישראל. ולכן אמר ויתיצבו באהל מועד שניהם שוים. וכן אמר לכבודו ועתה כתבו לכם את השירה הזאת. אע"פ שהכתוב לא היה אלא משה לבדו דכתיב ויכתוב משה את השירה הזאת אמר כתבו לכבוד יהושע. ואולי אע"פ שמשם היה הכותב. יהושע היה מסייע בתקון הקלפים. או שהיה מסייע להגיה כאלו שניהם כותבים ולכן אמר כתבו לכם.

(צדור המור דברים פרק ט')

זדונות נעשו כשגגות הוא בעת שהיה ריש לקיש בבחינת יראה

כאשר ביארנו פירוש הגמרא (יומא פ"ו) כאן השב מאהבה כאן מיראה, כי לדעתנו בין השב מאהבה ובין השב מיראה זדונות נעשו לו זכויות, וזלת שבעת שהיה ריש לקיש בבחינת יראה פסק שבתשובה זדונות נעשו כשגגות, ואח"כ כשכא למדריגה גדולה באהבת הש"י פסק הילכתא שזדונות נעשו זכויות, וכאן מאהבה וכאן מיראה קאי על ריש לקיש ולא על בחינת השב, והבין.

(אור לשנים פ"י בזה)

מילי מעלייתא

אתם ניצבים היום' ע"י שבפה עלינו ההר כגיגית

אתם ניצבים היום. פירש בעל הטורים כמו ויתיצבו בתחתית ההר. ולכאורה אינו מובן, ובפרט לדברי חז"ל (שבת פח:) קאי זה שכפה עליהן הר כגיגית, מה שייכות לכאן. וי"ל דהנה המפורשים תירצו למה היה צריך כפיית הר, כי ע"י לא יוכל לשלחה כל ימיו, כי כך קי"ל דהמקדש אשה בע"כ לא יוכל לגרשה כל ימיו, אולם קי"ל דזה דוקא באשה הראוי לו, נמצא דאם ח"ו ישראל אינם מחזיקים התורה אזי הקב"ה בבחינת אינם ראוי לו. וז"ש ושמתם את דברי הברית הזאת וגו' שישמרו התורה, ורק אז ניצבים היום' כולכם לפני ה' אלוהיכם, ולא יוכל לשלחה, והוא מטעם אתם ניצבים היום' כמ"ש ויתיצבו בתחתית ההר, וקבלו התורה בכפיה, וע"כ לא יוכל לשלחה כל ימיו.

הפורש מן המינות בתשובה מאהבה אינו מת

ומל' אלקיך את לבבך ואת זרעך לאהבה את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חייך. וי"ל דאיתא כל הפרש ממינות מיית, פירוש רש"י: היצר הרע אינו מניחו ומתגרה בו וצריך ללחום עם היצר שגבר עליו הרבה, וא"א לעמוד כנגדו לכך הוא מת. ואמרת דע"י תשובה מאהבה סגולתה דזדונות נעשו לו זכויות, וע"כ מצילו ממלחמת היצר ואז יוכל לחיות ולא ימות. והיינו דכתיב ומל' אלקיך את לבבך כלומר שיכרות את היצר הרע, לאהב"ה את ה', כי בשובו מאהבה אז יהיה בכל לבבך בשני יצריך יצר טוב ויצר הרע כדרשינן בברכות, ואז יהיה למען חייך, כי תחיה ולא תמות, מחמת הפרישה מעבירה, כי לא יראה ולא ימצא עוד בקרבך שאור היצר הרע, וברצות ה' דרך גם אויביו ישלים אתו.

חדרי תורה, בנין אריאל

חיי"ך ואורך ימי"ך

כי הוא חייך ואורך ימיו. לכאורה הוא כפול, רק דהדבר הוא כן, על דרך משל לפעמים כשהאדם הוא חולה, אז הרופא נותן לו סממנים מרים, ואז בשעת האכילה מר לו מאד, אלא שלבסוף הוא לו לאורך ימים, וכן לפעמים הוא אוכל דבש הרבה ומתוק לו מאד, אבל לבסוף הוא נעשה חולה, מזה נמצא שאין זה לו לאריכות ימים. אבל התורה היא בשעת מעשה מתוק לו מאד, וזהו כי הוא חייך, שמרגיש בה חיות טוב, וגם הוא לו לאריכות ימים שאין מגיע לו מיתה כי הנפש המשכלת חי לעולם.

סדר הלימוד לשבוע של ר"ה - מסכת יומא						
יום	א	ב	ג	ד	ה	ו
דף	ב: 1	ג: 2	ג: 3	ד: 4	ה: 5	הזרה

מענינא דיומא

התחלת אמירת סליחות אחר השבת

כדי להתחיל מתוך שמחה של מצוה

בשבת הם פנימים מומלאכה, והיו לומדים תורה, לכן טוב להתחיל ביום א', כי העם שמוחים מנחת מצות התורה, שהם לומדים בשבת, וגם מנחת עונג שבת, ואמרין (שם ל:) אין השכינה שורה לא מנחת עצלות, ולא מתוך עצבות, אלא מתוך שמחה של מצוה, לכן טוב להתחיל להתפלל מתוך שמחה של מצוה, וגם הפייט התחיל במוצאי מנוחה.

לקט ישר בשם רבו בעל תרומות הדשן

לא לסגור עדיין את העסק

דהנה איתא בגמ' (שבת קט:) כל האומר ויכולו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, ולשותף יש צדק לומר דיעה בכל דבר, ולשותף לא סוגרים את הדלתות, לכן במוצ"ש אנו מבקשים מהקב"ה להאריך לנו השתופות ולא לסגור עדיין את העסק, כדי שנוכל ללכת לומר סליחות.

ברושם הקדושה שנשאר לנו מיום השבת

טעם למונה זה יש לומר כי הוא בבדי להתחיל את ימי התשובה כאשר עדיין רושם קדושת שבת קיים בנו, לכן באמירת הסליחות הראשונה פותחים אין נפתח פה באלו פנים נשפוך שיחים, כי כדי שיוכל אדם לשפוך שיחו לפני אדון כל צריך לטהר הלב ומחשבה רצויה שבעונותינו לא זכינו לכן לפיכך אנו אומרים מיד אחר כן במוצאי מנוחה קדמנון שבאותו רושם קדושה שנשאר לנו במוצאי מנוחה מיום השבת נוכל לשוב בתשובה שלימה לפני השם יתברך.

מחרי"ד מנעלא

השבת מושיע ענוה ובושה

עפ"י דברי א"ז זללה"ה בישנח משה (תנחתא מוסר לחדש אלול) תשובה למפרע הוא הבושת, כי התשובה העיקר הוא שיחזור למפרע על כל מה שהענוה בעיון היטב ובהתבוננות רב לידע ולהבין היטב פחיתות מועשה, עד שיתמלא בושה פניו מפני הבורא ית"ש, כמה שחטא כנגדו בושט גדול מאוד, והוא עיקר התשובה, כאמור (ברכות יב:) כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו מוחלין לו על כל עונותיו, ב"ז דייקא, היינו רק משום העבירה עצמה ולא משום נכרה. ע"ד. והנה כתב המולאי הרועים בספרו קול יעקב (פ' מסות) דשבת מושיע לאדם ענוה ושפלות הרוח, שכן שבת' אוניות בש"ת, דבא ליד בושט ע"י הענוה ע"ד. ולטעם זה דוקא יתקף אחר השבת כאשר עדיין יש בו באדם אור קדושת שבת המושיע לו ענוה ובושה, או מתחילין לומר סליחות ומבקשין רחמים.

כ"ק מרן רבנו של סאטמאר

מילי דאבות

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת

ולמדה את בני ישראל שימיה בפיהם.

ומאת בני הרב ר' ליפא שיחיי (טרן

רביה'ק בעל קדושת יום טוב זלה"ה) שמעתי

פירוש הכתוב, על פי שאיתא בסוכה (לה). אתרוג של ערלה פסול, חד אמר לפי שאין בו היתר אכילה, פירוש רש"י: ורחמנא אמר לכם הראוי לכל צרכיכם, ולכל דרכי הנאה, וקיימא לן לא הוכשרו למלאכת שמים, כגון ספר תורה תפילין ומזוזות, אלא עור בהמה טהורה בלבד, דכתיב (שמות יג, ט): למען תהיה תורת ה' בפיך מן המותר בפיך, (פדאיתא בפ"ב דשבת). וז"ש ועתה כתבו לכם על דבר שיש בו היתר אכילה, את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימיה בפיהם מן המותר בפיהם, עכ"ד.

טעם שקורין פרשת נצבים בשבת שלפני ראש השנה. עפ"מ שכתבו התוס' במס' מגילה (לא ע"פ) הטעם שלא להסמיך הקללות לר"ה, ע"כ מפסיקין בפרשה שלא תהא מדברת בקללות עכ"ל התוס'. ולדרכינו יש בו עוד דברי תנחומין, כי ע"י התשובה יהיה לנו תקומה, והקללות והיסורין מציבין אתכם ומקיימין אתכם להאיר לכם, ופרשה זו יש בה העתירות גדול לתשובה, כי כולנו היינו שם באותו מעמד ונכנסנו בברית, ומר"ה הזהיר

כולנו, כמ"ש וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל, וע"כ דבר בעתו מה טוב, לקרות פרשה זו לפני ר"ה, שהיא הקריאה מעורר בצירוף הזמן, שהוא מוסגל לזה, ובצירוף שניהם נזכה להתעורר לשוב בתשובה שלמה לפניו יתברך ולתקן כל מעשיו. (דברי יואל) **לא בשמים הוא.** הנה ידוע שכל עניני עולם הזה הם היפך האמת וכל מה שעוסקין יותר בעניני עוה"ז נתגשם יותר ונתרחק מעניני שמים, אבל אעפ"כ לא לתהו בראה לשבת יצרה, וא"כ אף בכל עניני עוה"ז אם מבקשין האמת ומתנהגין בהם בדרך התורה נעשים תיקונים גדולים בעולם העליון בכל מצוה שעושה האדם לתקן שורשה במקום עליון, וכל תנועה שהאדם עושה לשם שמים הוא עושה רועם למעלה לטוב, ואם ח"ו להיפוך עושה רועם ג"כ להיפוך ח"ו. וז"ש לא בשמים הוא, דאף שהיו קדושים וטהורים כאלו שהיו דבוקים תמיד בהש"ת בעולמות העליונים כמו מרע"ה שעלה למרום, וכן ידוע מהבעש"ט הק' ז"ע שהיה לו עליות נשמה, וכדומה בשאר צדיקים, ואף שלא כל אדם זוכה לזה, מ"מ הקב"ה שהוא בוחן כליות ולב הוא מחשיב אף אלו אנשים פשוטים שעושים לש"ש, אף שהוא כאן בארץ נעשה רועם למעלה, ואף שהיו צדיקים וקדושים כאלו שהיו יודעים מה שנעשה בשמים, אעפ"כ צריך לידע שלא בשמים הוא, וכל מה שנעשה למטה עושה רועם למעלה, והכל תלוי במעשים התחתונים. (קו' חידושי דף רמ"א)

תורה מה תהא עליה

בימים שמחמת טרדות והפרעות לא התאפשר למון ז"ע להתמיד בלימוד כאוות נפשו, היה זהיר לפחות לקבוע עת לתורה באיזה משעת היום, בכדי שלא יעבור עליו אף יום אחד ללא עסק בתורה. לשם חגמא נביא תיאורו של אחד התלמידים, אשר שימש את מון ז"ע בימי שרותו בחוץ לארץ בשנת תשמ"ה לפ"ק. וכה סיפר:

יום אחד, היה ההמון שצבא על פתח מון ז"ע רב מאד, והשעה התנאחרה ביותר. היות שבלילה הקודם לא ראה מון ז"ע שינה בעיניו מחמת המון האנשים שהגיע להתברך מפה קדשו, בקשווה עתה המשמשים לעלות על המטה לפוש ולטוח. אך מון ז"ע סירב באומרו כי עוד מעט קט זמן תפלת המנחה, והוא ירא וחרד פן יאחר זמן התפלה. רק לאחר שהבטיחוהו המשמשים כי כעבור שעה אחת, אם לא יתאשר בעצמו, יעזוהו הם משנתו, נעתר מון ז"ע לבקשתם, ועלה על המטה לטוח.

כעבור שעה אחת ניסר מון ז"ע ופנה להתפלל תפלת המנחה. לאחר התפלה היסב לסעודת 'הושע' בן בארי שנדר בעל האכסניא לעשות לרפאת אשתו. במקום נכחו כארבעים איש, וסלם נטל ידיהם לסעודה, והיסבו לשלחן אשר לפני ה'. לאחר ברכת המזון, נכנסו סלם לחדרו המיוחד של מון ז"ע להתברך מפיו איש איש ופתקא בידו.

"כשהתאחרה השעה, מסח המשמשים למון ז"ע כי

על הצדיקים

כ"ק מו"ר הקה"ט

רבי משה ארי' פריינד ז"ע

גאב"ד פניה"ק וראש ישיבתים הק' - ב' אלול תשנ"ז

המ ש ר

הגיע השת לילך למסיבת מגיבת לטובת כולל האברכים, הנועדה להתקיים בשעה זו. נענה מון ז"ע בממא של צער וכאב, ואמה 'הלא עוד לא למדתי היסם מאומה, ותורה מה תהא עליה? מד בקש להביא לפני גמרא, והתחיל ללמוד בה בקול וחיות, כשהוא מסיח דעתו מכל הקורה סביבו. כך ישב ולמד שעה אחת, עד שהגיע שלח מיוחד ממקום המסיבה, ואמר למון ז"ע כי הצבור ממתן כבר בכליון עינים להופעתו, ואז סגר מון ז"ע את הגמרא, וקם והלך אל המסיבה."

ענינים קצרים מדרך הלימוד של מון ז"ע

דרך לימוד של מון ז"ע היה בעיניו גדול, שמק רב, ודקדק נמרץ, והוא היה ירד לשעמק הלימוד, במרוב הדברים בשרשם, מלבנם ומבזהים עד דק. והיה אם חוקשה לו קושיא כלשהו בעת לימוד, לא זז ממקומו, אלא חזר והפך בדברים, יגע ועמל בדבר, עד שהא נתיישרה לו. פעם בעת אמירת השיעור לפני התלמידים, חוקשה לו איזהו קושיא בדברי התוספות, ועמד במקומו מרוכז ושקוע במשך כשלושה רבעי שעה, ולא קם ולא זע עד שנתיישרה לו.

לא רק כשלמד דבר מה בפעם הראשונה, אלא גם מסכתא שכבר חזר עליה למכור, סהמסכתות הנהוג ללמד בשיבות, כשהיה חוזר עליה פעם מספת, היה לומדה בעיניו רב ודקדק גדול, כאילו זה עתה הוא לומדה בפעם הראשונה.

וכל כך היה מון ז"ע מתעמק ומתרכ בלימודו, עד שבעת הלימוד לא הרגיש כלל מתעשה סביבו. לפעמים נוצר סביבו קול רעש גדול מאיזהו סיבה, ומון ז"ע לא שמע ולא ידע מאומה. לעיתים גם היו אנשים נגשים אליו ומבקשים לדבר אתו, אך הוא כלל וכלל לא הבחין שמאן דרו עומד לידו...

☆

לימוד של מון ז"ע היה תמיד בטובד ראש, וביראה עלאה. בעת הלימוד היתה יראת ה' חפפת על פניו, והיה עוסק בתורה בדחלו ורחימו, בלהט אש, בהתלהבות ודביות. תמיד

היה רגיל בפז הלשוני "אמרת הגמרא הקדושה", "אמר רש"י הקדוש", "אמרים התוספות הקדושים", וכצא בזה.

כשהיה הוא תלמיד שעסקו בתורה הוא בתהלהבות ויראת שמים, היה מון ז"ע שואב ממנו הנאה וקורת חם מחבה. פעם לאחר שבחן את אברכי הסלל, קילס מון ז"ע בפני ראש הסלל את אחד האברכים שניכר עליו שלימודו הוא בהתלהבות הלב. כששאלוהו מנין לו זאת, השיב כי בכל שת הבחינה, היה רגיל בפי האברך הלשוני "אמר הטור זהב הקדוש", "אמר הש"ך הקדוש", וכדומה.

שוב פעם כשבחן את ילדי התלמוד תורה, התבטא לאחר הבחינה על אחד הילדים, באומרו: "הוא ילד קדוש". לשאלה מנין לך כן, השיב כי בעת הבחינה היה רגיל בפי הילד למה: "אמרת המשנה הקדושה", "אמרת הגמרא הקדושה".

בעת הלימוד היה מון ז"ע שטה המגבעת על ראשו, ומתעטף במעיל העליון, מעולם לא ראוהו לומד מבלעדו. ופעם בימי שבתו בעיר סאטמאר יצ"ו, הזדמן בימות הקיץ למקום טפס אחד, יחד עם כמה מנכדי הרה"ק רבי חיים הלבדשטאם זצ"ל מצאנו, ובשעות שלאחר הצהריים היו סלם יוצאים לשוח בשדה, לחגות בתורה בצל עצי היער. מחמת החום פשטו סלם המעיל העליון והמגבעת וכה למדו, מלבד מון ז"ע שלמחות החום ישב ולמד כשהוא עטף במעיל ומגבעת. אחד התלמידים ניסה להצטדק בפניו, והשמיע באזני מאמר המקובל אצלו מאבותיו הקדושים: "אנו נקראים 'פועלים' להשם יתברך, וכשם שפועל פושט מלבושיו העליונים ושושה עבודתו, כן אנוהו עושים כה". אך מון ז"ע לא קבל הדברים, ועד זקנה ושיבה לא שינה מודס בקודש, ללמוד חזקא בחבישת המגבעת ועטפת המעיל העליון.

☆

זהירות מופלגת היתה למון ז"ע שלא להפסיק באמצע הלימוד לענינים אחרים שאינם מענין הלימוד, וכל כך היה זהיר בזה, עד שלא עלה על דעתו שישנם אחרים שאינם זהירים בכך... כשיבשר לו פעם אחד ממשגיחי הסלל, שהנה אברך פלני שנתקבל לאחונה בטל, הוא מתמיד ופלא, שאינו מוציא מפיו אף דיבור בטל אחד באמצע הסדרים, שאלו מון ז"ע בועזע ותמהון: "זכי ישנם אברכים שק מפסיקים באמצע הלימוד?"

פעם בעת אמירת השיעור בישיבה, למדו התלמידים לדעת, עד להיק מנעת זהירות של מון ז"ע שלא להפסיק באמצע הלימוד. וכך היה מעשה: ותך כדי אמירת השיעור נתפסה לו למון ז"ע מטפת האף (טאשטל) ותוך חריצי בתי העינים (בגלל). הוא ניסה להוציאה משם פעם ופעמיים, מבלי לגרוע עיניו מהספר, אך הדבר לא עלה בידו. לא רצה מון ז"ע להפסיק הלימוד אף לרגע קטן אחד, לפשוט את בתי העינים, ולהוציא ממנה את המטפת, ולכן המשיך באמירת השיעור כשהמטפת תלויה לו על פניו מתוך חריצי בתי העינים, ומתוך התעמקותו וריכוזו בלימוד בכל חדרי המוח הלב, לא שם לב לכך שיש קצת מחורות להשמיע השיעור בצורה כזו... היה זה אק מארע קטן וקל, אך השפעתו היתה אדירה על כל הנכחים, לדעת ולהבין דבקות בתורה מה היא.

זכותו יגן עליו ועל כל ישראל אמן

ביהמ"ד "ברך משה" דסאטמאר

שני"ק קהל יטב לב דסאטמאר

נתיסד ע"ש כ"ק מון רבינו הקה"ט ז"ע - מנשיאות כ"ק מון אדמו"ר שליט"א

רח' יונה 20 - בעיה"ק ירושלים תובב"א

זמני התפילות לימי הסליחות וראש השנה

ימי הסליחות

יום א' דסליחות	בשעה 5.00
סליחות בימי ב' - ה'	משעה 6.00, ואח"כ כל 30 דק'
תפילת שחרית בימי הסליחות	בשעה 7.00
תפילת מנחה בימי הסליחות	בשעה 9.00, 9.30, 10.00
תפילת ערבית בימי הסליחות	בשעה 7.00
תפילת ערבית בימי הסליחות	בשעה 8.00, 9.00, 10.00

ראש השנה

סליחות ערה	בשעה 4.30
תפילת שחרית (ב' הימים)	בשעה 8.00
תפילת מנחה (ב' הימים)	בשעה 7.00
סליחות בעשיית	משעה 6.00, ואח"כ כל 30 דק'

והי"ד שיתקבל תפילותיו לרצון לפני ארון כל.

בברכת כוח"ט
הגבאים

מערכות ישראל סבא

המערכה על טהרת החינוך בעייה"ק ירושלים תובב"א

פעולות פקדי הבארון ראשיתל ב'פתח תקוה'

בימים ההם החלו משרדי הפקידות של הבארון ראשיתל, ליסד בתי ספר במושבות שנתמכו על ידי הבארון, והיו בתי ספר אלה מוסדות מעוטלים מכל אופי יהודי, בנים ובנות למדו יחד, ותוכנית הלימודים במגמה חילונית מובהקת, וגם פקדי הבארון עצמם החלו מגלים יחס ענין וטעם לחינוך החרדי, כאשר מתיישבי 'פתח תקוה' מיאנו לשלוח את ילדיהם לבית הספר שנתייסד שם הזהירו הפקידים בעיכוב שר העבודה, והאיכרים העניים היו אובדי עצות עד שנאלץ הגה"ק רבי יוסף חיים זצ"ל, ביחד עם מריעיו שאר חברי האגודה הלא המה הגה"ק רבי זלמן בהר"ן זצ"ל, והגה"ק רבי שאול חיים הורביץ זצ"ל, לצאת לישע אחיהם, וירדו לפתח תקוה כדי לעמוד מקרוב על צרת אחיהם וללמד את פתרונותיה.

דברי להג ובוז שכתב מינע לנוכח ראשי הלוחמים

מיכל פינעס שכדרכו מספר על ענינים כגון אלה בלהג רב כותב במכתבו ביום כ"ה חשוון תרנ"ז, להרה"ח ר' יואל משה סלמון ז"ל, שהיה מעסקני ירושלים וממייסדי פתח תקוה, ששהה אז בחו"ל, בזה"ל:

ובפתח תקוה הנה ישנם מלמדים פרטיים מכבר, אך השנה הזאת הוציאו כל בעלי הבתים את ילדיהם וישאר ביה"ס ריק, ויחר אף פארב (בא טח הפקידות בפתח תקוה) ויצו לאמור: מי האיש אשר לא ישלח את בנו לבית הספר יעקב שכר עבודתו, ולא שעו אליו בראשונה, אולם סוף דבר קיים דברו והיו הקונסוליסטים נבוכים ושתמפר (ממייסדי פ"ת) מהר ויודיע הדבר לרבנים וגם הוסיף מדליה, כי ביה"ס אינו עשוי אלא לשפות זרות וכו', והנה התלקחה האש בקדשי הקדשים הגאון מבריסק וגם הרב שמואל סאלאנט התלהב ויטכסו עצה לערוך מכתב אל הפקיד בשם שלשת הרבנים, וישלחו את המכתב גם לרבי שלנו הרב מלובלין, ויחתום עליו ולאחרונה

נמלכו מקודם לחקור הדבר, וישלחו את חיים בהר"ז בהר"ן, וילך ליפו ומשם בלוית הרב נפתלי הירץ תקה, לפתח תקוה,

ויבעט בהם פארב מתחילה באמרו, כי אין זכות לשום רב להתערב בדבר, אך הרב נפתלי הירץ השיב מעט עדותו ויחל לדבר רכות, ואולם סוף סוף תשובתו היתה, כי יוכלו הקונסוליסטים לשלוח את בניהם להמלמדים אחרי כלות זמן הלימוד בביה"ס, אבל החיוב לשלוח לבית הספר אין נקי, תשובה הזאת לא הרגיעה את רוחם של הרבנים, ויוסיפו לשלוח את שלושת הדובים הגדולים את הרב חיים זוננפעלד ואת הרב זלמן בהר"ן ואת הרב מדוברונא ויבואו ליפו, והנה שיד (ראש הפקידות במושבות) בראשון לציון, וילכו אליו בלוית הרב נפתלי הירץ וימאן לקבל פניהם, ויסעו מראשון לציון בחרי אף וילכו לפתח תקוה, ושם כבר הקדימם לבוא חזן (גם הוא מהפקידות) ופטר דבר אשר גם שם לא הועילו מאומה וישבו ירושלימה באזניים מקוטפות, והנה הסנה בוער באש העלה שלהבת ויאמר למחר הוא בכבודו ובעצמו לשייד ולהחרים אותו בפניו, אלא שדיבורו לא היה מעשה והסכימו לערוך מכתב להנדיב בעצמו.

ואם אמנם שפינעס לעג בספרו את השתלשלות הדברים, אך דוקא מתוך דבריו ניתן ללמוד על מלחמתם המצויינה של גדולי ירושלים נגד בתי הספר המוחרמים.

חידוש האגודה תחת השם 'חברת שומרי תורה'

לאחר פטירתו של הגה"ק רבי יהושע לייב זצ"ל, כאשר אנשי עליה הללו הצליחו להרחיב ולפרוס את מצודתם על פני רובם של המושבות החדשות, ונזקקה אגודה זו לתגבורת של גדולי תורה ועסקנים, נתארגנה האגודה מחדש תחת השם 'חברת שומרי תורה' על ידי הרה"ג רבי זרח בראווערמאן זצ"ל, שגם הוא היה מתלמידי הגה"ק רבי יהושע לייב זצ"ל, ורובם של גדולי ירושלים נצטרפו אליה, וביניהם הרבנים הגאונים רבי אריה לייב משניעפעשאק זצ"ל, והגאון רבי דוד מארגנטינה זצ"ל, והגאון ראש ישיבת תורת

חיים רבי יצחק וויינגראד זצ"ל, והגאון רבי יעקב אורנשטיין זצ"ל, והגאון רבי דוד שובקס זצ"ל חבר הביד"צ, והגאון רבי יחיאל מיכל טוקצ'ינסקי זצ"ל, והגה"ק רבי דוד בידערמאן מלעלוב זצ"ל, וכמה מראשי המכללים, אולם בעיקר שאבה האגודה עידוד מחברי ועד 'משמרת הקודש' הראשונים ובראשם הגה"ק רבי שמואל סאלאנט זצ"ל.

פעולות האגודה בענין בתי הספר במושבה 'רחובות'

אחת מן הפעולות הראשונות של האגודה המורחבת, היתה בשנת תר"ס, בבעית בתי הספר במושבה 'רחובות', ראשי המושבה מר לעוין-עפשטיין, ומר גלוסקין, נקראו לבית הגה"ק רבי שמואל סאלאנט זצ"ל, ובתיווכו וסידורו של הגה"ק רבי יוסף חיים זצ"ל, יחד עם הגאון רבי שאול חיים הורביץ זצ"ל מדוברונא, והגאון רבי זלמן בהר"ן זצ"ל, התחייבו ראשי המושבה לשאת בהוצאות המלמדים המתחכים כפי סד הלימודים בתלמודי תורה הירושלמים, וזהו נוסח ההסכם שנו"שם:

ב"ה. בדבר הסכסוכים שהיו במושבת 'רחובות' אודות מלמדי התשב"ר התאספנו יחד בבית מרן הגאון הגדול מו"ה שמואל סאלאנט שליט"א, והר"ר ר"ז גלוסקין נ"י העמוד מצד חברת 'כרמל' והר"ר רא"ש

לעוין-עפשטיין נ"י ראש ועד המושבה 'רחובות' הציעו לפינו כי הסכימו לשאת בעול ההוצאות של מלמד אחד שילמד להתשב"ר כפי סדר הלימודים שבבתי הת"ת בירושלים, כפי רצון ההורים התפצים ללמד לבניהם דוקא באופן הזה, ואם יתרבה מספר התלמידים מהיות די להם מלמד אחד, אזי ישתדלו שני הנכבדים הנ"ל למלאות גם את החסרון הזה, והמלמד הזה יעמוד תחת רשות ועד המושבה וממנו יקבל שכירותו, אולם בחירת המלמד וסדר לימודיו להתשב"ר תלויה בהסכמת רבני ירושלים שליט"א אשר הגרש"ס נ"י יבחרם לפקח על ענין הזה, או בהסכמת הרה"ג ר' נפתלי הירץ הלוי נ"י אב"ד דיפו, והשגחת הועד על המלמד תהיה

שימלא את חובתו באמונה ככל אשר שמו לפניו רבני ירושלים או הרב דיפו הנ"ל, ואם אבות התלמידים ימצאו חסרונות בהמלמד יפנו בהתאוננות אל ועד המושבה, ואם יגעו באופן הלימודים יפנה הועד אל רבני ירושלים שליט"א או להרב דיפו הנ"ל נ"י, ובפירוש הותנה שהמלמד כל יתערב בעניני המושבה שאינם נוגעים ללימודיו ולא יהיה לא שום מגע ומשא בענינים אחרים זולת למדיו עם התשב"ר.

המאבק בחברון

אך לעומת התרחשויות אלה בכמה מן המושבות, אחרי שנים אחדות בלבד, החל סוער המאבק בחברון, והיה זה בשנת תרס"ד עם שיגורו של נציג חברת 'אליאנס' שהוקמה על ידי כ"ה, כדי לייסד שם בית ספר, ואם כי מיד בבואו נתקל הוא בהתנגדות נמרצה של ראשי הקהילה האשכנזית שם, ובראשם רב העיר חברון הלא הוא הגאון רבי חיים חזקיה מדיני זצ"ל בעמח"ס שדי חמד, שלמרות גילו המופלג אז, עסק עדיין בפעילות עיונית בשטח החינוך, והשתלב בכל נפשו במערכות ה', בכל זאת כשתקפה המלחמה, קרא הוא בעצמו לגדולי ירושלים ולחברת אגודת שומרי תורה המנוסים במערכות אלה, לבוא לעזרתו, ואכן חברי 'שומרי תורה' ובראשם הגה"ק רבי יוסף חיים

זצ"ל, היו גם הראשונים שהעמידוהו על חומרת הסכנה בעידודם של הגה"ק רבי שמואל סאלאנט זצ"ל, והגאון האדר"ת זצ"ל שעלה לארץ ישראל בשנת תרס"א, והצטרף לאגודה זו, גדולי ירושלים לא הסתפקו רק בזאת, ובידעם היטב שמאחורי החתרנים עומד המומר להכעיס המחוק ומגדל בן-יהודה, וחבר מרעיו - ראשי המהבילים בכרם בית ישראל, הפעילו לנוכח סכנה זו את מלוא השפעתם בתפוצות, ובעזרת רבני פאריז שלחצו על ראשי כ"ח בצרפת נסוגה חברת 'אליאנס' מתוכניתה.

בעל 'לב העברי' בראש המערכה

מן הענין לציון שאחד מראשי הלוחמים במערכה זו בעיר חברון היה הגה"ק רבי עקיבא יוסף שלעזינגער זצ"ל בעל 'לב העברי', ששהה שם במשך כל חודש אלול וחדד לירושלים רק בערב ראש השנה אחרי הצהריים, כאשר נתברר לו שהמזימה נכשלה.

דברים אלה ורישומי מערכה זו באו לידי ביטוי בחילופי אגודתיהם של הגה"ק בעל השדי חמד זצ"ל, וראשי אגודת 'שומרי תורה' הגה"ק רבי שמואל סאלאנט זצ"ל, והגה"ק האדמת זצ"ל, והגה"ק רבי יוסף חיים זוננפעלד זצ"ל באותה שנה.

המשך יבוא אי"ה

קח לך סניגור ליום הדין

מב"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בעת מעמד סיום מסכת מכות ותחלת מס יומא - פ"ה נ"ב נצי"י בביהמ"ד הגדול ויילאנספור

מגרייט זיך צו די הייליגע טעג, וואספאר זיכר האבן מיר צו די הייליגע טעג, די תורה הקדושה אליין איז א מליצה ישרה פאר אידישע קינדער, מ'האט אדורך געלערנט מסכת מכות, מסכת מכות אליין וועט אויפשטיין אין די הייליגע טעג, און וועט ממליץ טוב זיין פאר אידישע קינדער.

זאל הש"ת העלפן מיר זאלן זוכה זיין צו די מליצה ישרה פון די מסכתא, די חבירות האט שוין דורך געלערנט מערערע מסכתות, קומט דער יום הדין, קומען זיך צוזאם די אלע מסכתות, און אלע וועלן ממליץ טוב זיין פאר אידישע קינדער...

הצטרף עוד היום ללגיון של מלך בלימוד מסכת יומא במסגרת חברתינו ה'

יסודי התורה

לרגל התחלת מסי' יומא במסגרת חבורתנו הק':

סמיכת מסכת יומא למסכת שקלים

כתב הרמב"ם שסדר כיפורים אחר שקלים כפי סדרם בתורה, שמצות שקלים בפרשת כי תשא, וכיפורים בפרשת אחרי מות, ע"כ.

ובספר יוחסין כתב בשם רב שריא, דבטר שקלים תנינן סדר יומא, דדמי לשבת ועירובין, משום דיומא דכיפורה לשבתא דמי.

ובספר קול הרמ"ז בפתחה כתב בטעם סמיכת המסכתות שקלים ליומא, שבשקלים נאמר לכפר על נפשתיכם, מפני שהם קרנות קרבנות ציבור, והקרנות לכפרה באים, וכדפי' רש"י בפי תשא, והשתא סמיך להו כפרה אחרת של יום הכיפורים דעיצומו של יום מכפר, ולכן נקרא יומא, לרמז זה לומר שאינה באה מצד השקלים אלא מעיצומו של יום.

טעמים לקריאת שם המסכתא 'יומא'

במהרה"א כתב, מסכת זו נקראת 'יומא', על שם שיום כיפורים הוא יום אחד קדוש בשנה, ומתחלת שבעת ימים, על שם הקדושה, כי הו' קדוש בכל מקום, וקדושת יום הזה בגדר הו', כקדושת יום השבת, ויוה"כ נקרא שבת שבתון, כמו השבת, משא"כ שאר יו"ט שלא נקראו רק שבתון, וזה שנתן לנו השם 'יתברך ימים טובים ששה', דהיינו ראש השנה יום א' ושני ימים סוכות ושני ימים פסח ויום א' שבועות, שהם קצת בדמיון ימי החול שמוות בהן מלאכת אוכל נפש, ונתן לנו יו"ט יום ז' יוה"כ, שהוא בדמיון קדושת השבת שאסור בכל מלאכה, וכמו שהשבת דוגמת עולם הבא, כן הוא יום הכיפורים, ויותר ממנו שיוה"כ אין בו לא אכילה ולא שתיה, דוגמת עוה"ב, וגם הוא יום א' שאין כוח בשטן לקטרג, כמו"ש השטן גימטריא שס"ד, וזהו כמו עוה"ב שאין בו שטן.

בספר ילקוט הגרשוני מביא טעם לקריאת שם המסכתא 'יומא', שלכאורה אין במובן השם הזה מהות ותכליתו של היום, ומפרש על פי המדרש ויהי ערב אלו מעשיו של רשעים, ויהי בוקר אלו מעשיו של צדיקים, יום אחד, שנתן להם הקב"ה יום אחד, ואיזה זה יום הכיפורים, ולפי שבתורה נרמזו יום הכיפורים ב'יום אחד', לכן נקרא שם המסכתא 'יומא'. ובספר הון עשיר הוסיף, כי תיבת 'יומא' היא נוטריקון יום א', כלומר שהוא היום האחד והיחיד, ועוד כתב, כי יומא הוא אותיות 'איום', כי היום הזה הוא איום ונורא. והמהרה"ם בהגהותיו כתב, שלכן לא קראו את שם המסכתא, 'יום הכיפורים', משום כבוד אלוהים הסתר דבר.

טעם למה שנחלקה המסכתא בשמונה פרקים

ועוד כתב בספר הון עשיר שלכן יש במסכתא זו שמונה פרקים, כי כל עבודת יום הכיפורים אינם כשרות אלא כהן גדול המשמש בשמונה בגדים, וגם הוא עצמו הוא בהא עילאה מדה שמינית מלמטה למעלה, כידוע לידועי חן.

בעלי התוספות שבמסכתא זו

כתב בספר שיח יצחק בשם מהר"ט, דהתוס' במסכתא זו אינם מבעלי התוס' שבכל הש"ס, אלא הם ממהר"ם מרוטנבורג, וגם הלשון אינו כמו בשאר המסכתות.

אתקינו סעודתא

ענייני מאכלי שבת (כו) מעלת מאכלי שבת

מסוגל לרפואה

כמו ששינוי במסכת שבת כל האוכלין אוכל אדם לרפואה, כי קדושת שבת גורם, הם שאוכל כפשוטו הוא לו רפואה, וכל מאכל שבת המה לו רפואה. (קהלת משה)

קדוש בקדושת הקרבנות

קדושת המאכלים בשבת גדולים כל כך כמו הקרבנות בבית המקדש, ויש מן הגדולים שאמרו כי עוד גדלה מעלתם יותר מקדושת אכילת הקרבנות. (עבודת ישיבה)

סתמן לשמה

מקובל מצדיקים זקינו זי"ע בשם רבינו הקדוש הבעש"ט זי"ע כי שלושה דברים סתמן כלשמן, היינו, מקור, ואכילת עונג שבת, וצדקה. (חפשה מאמרות)

לומר לכבוד שבת

אוכל הסעודה בשמחה ובכל עת אומר, הריני אוכל לכבוד שבת קדוש, לשם יחד קודשא בריך הוא ושכינתו. (סידור היעב"ץ)
טעם שאמורים על כל דבר לכתוב שבת' ולא 'עונג שבת' משום דכבוד שבת נוטריקון כל בירכאן דילעילא ויתתא ביומא שישיאה תליין, ועל ידי זה כל אחד ממשיך ההשפעה אליו. (ספר מוסעמים)

מאכלי יום השבת

האיסור להתענות עד שש שעות

אסור להתענות בשבת עד שש שעות, רגה, ואפילו לומד ומתפלל אסור. (שולחן ערוך סי' רפ"ח סי"א)

דגם בחול האוכל אחר שש שעות כזורק אבן לחמות, על כן נקרא כמו תענית בשבת (טורי זהב, שם)

השוותה חמין לפני התפלה יצא מכלל תענית

נראה לי דכשוותים חמין קודם התפלה, גם כן מותר להמתין עד אחר חצות, שהרי יצא מכלל תענית. (שירי השולחן, שם)

שתיית מים לפני התפלה

מים מותר לשתות קודם תפלה בין בחול ובין בשבת ויום טוב. (שולחן ערוך סי' פ"ט)

שתיית קאווי לפני התפלה

מי ששותה חלב קודם התפלה, בכל בוקר ובוקר לרפואה דשרי, שרי לשתות כדרכו ק בשבת, מחלב שחלב מערב שבת, אף קודם תפלה, ואין כאן שום חשש איסור שתייה קודם קידוש, דקודם תפלה עדיין לא חל עליו חובת קידוש, דמהאי טעמא שרי לשתות מים, והוא הדין חלב דמאי שטא, ולפי זה הוא הדין לבריאם הטהורים לשתות קאווי או טי"ע קודם תפלה ליישב דעתם דמותר. (כף החיים סי' רפ"ט סי"ק ט"ז)

הרבנית מפריסטיק נהגה על פי פקודת אביה רבינו משינאווא שבימים שבת בבוקר בעת שתיית הקאווי, מלאה את כוסה על גדותיו ונתנונה לצאת בזה חובת קידוש. (נ"י אורות לבית צאנז)

הוצאות הגליון בתנ"ך ע"י

מוה"ר יקותיאל יהודה הירש שליט"א
לרגל אירוסין בנו
ספ"ח * ספ"ח

ה"ה פסח עקשטיין הי"ד
לרגל תגלחת בנו במר חיים אלימלך ב"ר
ולט"ב ב"מ מרדכי הנהיך
רבי משה ארי' בנה"ק רבי ישראל יצחקללה"ה
ראש ישיבתו חק' וזאב"ד פעה"ק ת"ז
גל"ב ע"ב אלול תשנ"ז

ברכת מזל טוב

בסימן טוב ובמזל טוב, אבי ברכות לרוב, אל יודי תעלה, פא המעלה, שוקד על דלתי התורה, כחשיכה כאורה, כתר שם טוב על גביו עולה, שמו מפארים, בהלולים ותוארים

הרה"ר יקותיאל יהודה הירש שליט"א

לרגל אירוסין בנו למז' בשעתו"צ

ואילין מליא, יהון לרקיעא, יהי רצון שיכנו בית נאמן לתפארת, לעד ולפס שרת, וישמע ששון ושמחה באחל, נחת ושמחה בגבול, אמן.

כעתידת ידיו מוקיר מוכדו וקערעו כשרי הרם שלום שניצלער

ברכת מזל טוב

בסימן טוב ובמזל טוב, אבי ברכות לרוב, אל יודי תעלה, פא המעלה, שוקד על דלתי התורה, כחשיכה כאורה, כתר שם טוב על גביו עולה, שמו מפארים, בהלולים ותוארים

הרה"ר יקותיאל יהודה הירש שליט"א

לרגל אירוסין בנו למז' בשעתו"צ

ואילין מליא, יהון לרקיעא, יהי רצון שיכנו בית נאמן לתפארת, לעד ולפס שרת, וישמע ששון ושמחה באחל, נחת ושמחה בגבול, אמן.

כעתידת ידיו מוקיר הלוכד אתך בצורא

פסח עקשטיין

ברכת מזל טוב

בסימן טוב ובמזל טוב, אבי ברכות לרוב, אל יודי תעלה, פא המעלה, שוקד על דלתי התורה, כחשיכה כאורה, כתר שם טוב על גביו עולה, שמו מפארים, בהלולים ותוארים

הרה"ר יקותיאל יהודה הירש שליט"א

לרגל אירוסין בנו למז' בשעתו"צ

ואילין מליא, יהון לרקיעא, יהי רצון שיכנו בית נאמן לתפארת, לעד ולפס שרת, וישמע ששון ושמחה באחל, נחת ושמחה בגבול, אמן.

כעתידת ידיו מוקיר הלוכד אתך בצורא
מאיר משה בערקאוויטש

רב ברכות ושובע שמחות

ברגשי שמחה, נשגד כוס של ברכה, קדם ראש משפחתינו, הצמוד בקירות לבנו, דואג תמידי לעניינינו, דורש כל הימים טובותינו, נודע לשם ולתהילה, בתוך אמוני עם סגולה, תורה עבודה וגמילות חסדים, אצלו משקדים, לכל שואל עונה במישרים, שמו מחולל בפי ישרים.

הרה"ח מוה"ד

יקותיאל יהודה הירש שליט"א

ומגבית אמת החשובה תחי'

לרגל השמחה במעונו, באירוסין אחינו

הבה"ח חיים יוסף הי"ד

עבד בת הרה"ח המפא"ר

מוה"ר יוסף צבי טייבערגער שליט"א
אבי בעיה"ת בני ברק

בורא עולם בקנין השלם זה הבנין

וזאת הברכה, שהזיווג יעלה יפה לתפארת המשפחה, ותזכו לראות רב נחת דקדושה, מהם ומכל ע"ח במדה מרובה וגדושה, בנים ובני בנים עוסקים בתורה, מתוך שמחה ואורה, אכילה".

כ"ה המסריס ברגש גיל שמחה, בנים אברהם ברוך, שלמה יצחק, אשר אנשיל

התאחדות אברכים ויואל משה ד' סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פעילי"ק ירושלים תוב"א

קול תה וישועה

באותות כבוד ויקר משגרים אנו ברכותינו לרוב מע"כ רב האי גאון, מורה צדק בבירא, בקלה כחפורה, משנתו ערוכה וסדורה, כשפלה ברוה, משיב לשואלו ודורשיו דבר' או הלכה, מאשר שמה לחמו לחמה של תורה, נודע בשערים, בשיעוריו היקרים, מפז מופתניים יקרים, כש"ת.

הרב הגאון

רבי יהושע אשר כהנא שליט"א

ראש כולל רבעים דקה"ת
רב דביה"מ משכנות הרועים - ודומ"ץ פעה"ק ת"ו

לרגל הכנסת בנו לעוה"מ

ובהא עיך דחרוואא נבוא שערי בתוה
על שמו"ס עצמו למענינו, בהשמעת
שיעוריו הנפלאים תמידין כסדרן.

ואילין מליא, יהון לרקיעא, שיוכה לרוות טמנו ומכל יוצא, רוב נחת דקדושה, במדה גדושה, ויוכה להמשיך בפעולותיו הברוכים, עדי נוכח בקרב הימים, לתשועת עולמים, בביתא שמיח צדקינו, ומלכינו בראשענו, אמן.

הכ"ד החותמים בשם אנ"ש הנהנים משיעוריו היקרים
הנהגה